

PRILOG PROUČAVANJU USMENE TRADICIJE U ISTRI

Danica ŠKARA

dr. docent, Filozofski fakultet u Zadru, CRO
dott., prof. della Facoltà di lettere e filosofia di Zadar, CRO

NACRTAK

Povijesne odrednice istarskog prostora od pamtivijeka su upućivale njegovo stanovništvo na multikulturalnost, ali istodobno i na očuvanje vlastite kulturne tradicije, a što je posebice vidljivo na primjerima poslovice i drugih, tradicijom oblikovanih izričaja, čime se bavi ovaj članak.

U kojoj mjeri je poslovični način razmišljanja vezan za kulturnu tradiciju naroda koji ih upotrebljava, vidljivo je, između ostalog, i iz riječi F. Bacona: "The genius, wit and the spirit of a nation are discovered in its proverbs." Poslovice zapravo oslikavaju život, običaje, tradiciju i vjerovanja naroda koji ih upotrebljava. U njima se obično izdvaja jedna životna situacija koja se karakterizira prema jezičnim i kulturnim modelima razmišljanja koja su imanentna određenom jeziku i pripadajućoj mu kulturi. Način viđenja stvarnosti, te način na koji se klasificira ta stvarnost u mnogočemu se podudara kod pripadnika jedne jezične zajednice, jer oni osim zajedničkog jezika dijele i zajedničku kulturu i tradiciju. Oni vrlo često imaju zajednički sustav evaluacije valjanosti nekih pojava što nalazi odraza i u poslovicama. Međutim, nije rijetka niti pojava da dva ili više jezika, koji se nalaze u neposrednoj blizini, u većoj mjeri iskazuju sličnost nego što je to slučaj s genetski srodnim jezicima koji su geografski udaljeni. Ne može se, zapravo, zanemariti niti činjenica da postoje poslovice koje pripadaju tzv. internacionalnom fondu (npr. središnjem europskom rezervoaru) iz kojega pojedini jezici preuzimaju one poslovice koje su prihvatljive njihovim jezičnim i kulturnim navadama. Tako npr. poslovice koje slijedi pokazuje zavidan stupanj ekvivalencije na interkulturalnom planu:

lat. Manus manum lavat.

tal. Una mano lava l'altra.

eng. One hand washes the other.

šp. Una manao lava a la otra.

rus. Ruka ruku moet.

hrv. Ruka ruku mije.

Analiza poslovice koje funkcioniraju na području Istre od posebnog je značaja i zahtjeva interdisciplinarni pristup zbog specifičnih povijesnih i geografskih uvjeta. Istraživanja jednog takvog korpusa mogu pružiti obilje informacija kako dijalektologiji tako i teoriji jezika u kontaktu. U ovome radu analizi poslovice pristupa se s aspekta kontrastivne analize i teorije jezika u dodiru jer se upravo na ovaj način nastojalo doći do objektivnih znanstvenih informacija. Svako promatranje samo jednoga jezika, jedne kulture na ovome prostoru može dovesti do 'euforičnih' prosudbi naspram vlastite ili pak tuđe kulture. Poradi znanstvene objektivnosti važno je, stoga, poslovice promatrati stavljajući ih u interkulturalni prostor jer nam to daje veću mogućnost da objektivno spoznamo i prosudimo svoje mjesto u europskoj i svjetskoj kulturnoj tradiciji.

Osnovna je namjera ovoga rada ukazati na specifičnosti poslovičnog govora u Istri, te na moguće oblike interferencije različitih jezika i kultura. Isto tako važno je istaknuti i pojave koje su univerzalne na više-jezičnom planu, a koje nisu nužno vezane uz probleme jezika u kontaktu. Stoga se u analizu koja slijedi uključuju i poslovice koje funkcioniraju u engleskom jeziku, što može poslužiti kao korektivni faktor prilikom donošenja konačnih zaključaka glede stupnja međusobnog utjecaja jezika koji se susreću na istarskom prostoru. Naime, mnoge se pojave mogu objasniti i zajedničkom pripadnošću europskoj kulturnoj tradiciji.

U ovome se radu teži objašnjenju međujezičnih sličnosti i razlika; utjecaju jezika i pripadajuće mu kulture kao i mogućim posljedicama jezičnih dodira.

1. OPĆE STRUKTURNE OSOBINE POSLOVIČNIH REČENICA

Prije same analize poslovice nužno je dati osnovne odrednice koje će poslužiti kao temelj analize odabranoga korpusa.

Poslovice se u ovome radu ispituju kao sredstvo komunikacije, kao model, znak koji je imanentan određenoj kulturi, ali i kao jedna univerzalna struktura kojom se iskazuju temeljni logički odnosi u stvarnosti.

Jezik se promatra kao sredstvo koje se koristi u kategorizaciji, imenovanju iskustvenih pojava, situacija. Pokušava se također dati odgovor na neka pitanja poput sljedećeg: Kojim lingvističkim sredstvima se koriste različiti jezici u imenovanju istovjetnog iskustva? Ovdje se polazi od pretpostavke da određena situacija, događaj koji ima visoku frekvenciju pojavnosti, nastoji razviti neku svoju organizaciju verbalnih sredstava koja obično podliježu pravilima ekonomije jezika, i to na način da se stvaraju jezične formule, fiksne strukture poput izreka, slogana i sl. Primjerice, ako se u nekoj situaciji želi kazati da se *loše karakterne osobine teško mijenjaju* tada se između različitih mogućnosti izbora vrlo često bira poslovice:

hrv. Vuk dlaku mijenja, ali ćud ne.

eng. The wolf may lose his teeth, but never his nature.

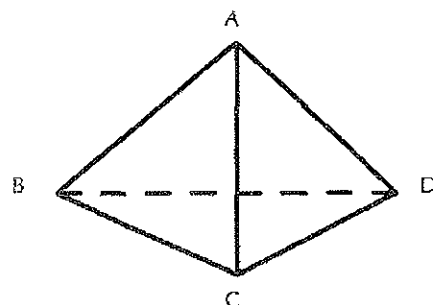
tal. La volpe perde il pelo, ma il vizio mai.

Takav stav nalazi potporu i u istraživanjima nekih autora poput K. Burkea (1957) koji inzistira na analizi jezika kao ozakonjenoj strategiji za ovladavanje situacijom. To stajalište poslužilo je kao osnova u analizi poslovice zadanog korpusa. Kako korpus obuhvaća veliki broj metaforičnih poslovice, nužno je u predstojećoj analizi uključiti objašnjenje njihova semantičkog ustrojstva. Metaforične se poslovice u ovome radu promatraju prvenstveno kao fenomen kulture, pa tek onda kao fenomen jezika.

U svrhu što detaljnijeg objašnjenja semantičkog ustrojstva, poslovicu možemo promatrati kao jedan specifičan i kompleksan jezični znak. Polazeći od definicije Permyakova (1979; 20) kojom se kaže da su poslovice "...signs of situations or of a certain type of relationship between objects...", može se pretpostaviti da one imaju iste semantičke karakteristike kao i svi ostali znakovi te da se moraju kao takve i analizirati.

Budući da većina poslovice ima metaforično značenje, u njihovu raščlambu nužno je uvesti takav pristup koji uzima u obzir stvarne i konotativne (asocijativne) odnose. Predlaže se takav znak koji odgovara

formi tetraedra i koji obuhvaća sljedeće elemente:

A = stvarnost, situacija

B = označavanje ili fonetička forma poslovice (ovisi o izboru jezika)

C = doslovno značenje

D = preneseno, metaforičko značenje

Taj znak nije sasvim arbitran. On je uvjetovan određenom situacijom, odnosima u društvu i u dotičnoj kulturi. Analiza semantičkog potencijala poslovične rečenice pretpostavlja, dakle, znanje o semantici društvenih odnosa i kulturnih normi, a ne samo znanje o semantici verbalne forme. Takvo viđenje strukture poslovične rečenice poslužilo je kao osnova u daljnjoj analizi.

2. ANALIZA KORPUSA

Slijedi odabrani korpus koji obuhvaća 40 poslovice koje funkcioniraju na području Istre (prema izvješću informanata):

Ki ima blaga, dobro živi, a ki ga nima - još bolje.
Je bolji jedan šoldo u žepu nego sto fijorini duga.
Oholija dojde na bilon konju, a na tovaru gre ća.
Kega ni volja križ ljubiti, ga usta bole'.
U jedan dan se sve ne upravi, ni sve se ne pojide.
Pretela se ne pozna, dokle se ga ne zgubi.
Ki u mladosti špara, u starosti najde.
Kemu se moraš moliti, ne valja da ga središ.
Žni ne valja sve povidati ni sve virovati.
Mlad čovik ni nikad siromah.
Ki nima sramote, nima ni poštenja.
Ki prevari na miri i na viri, za nj ni spasenja.
Naučen se ni nidan rodija.
Tuji kruh ima devet kor.
Muži se drže za beside, a tovari za uši.
Kega se u crikvu tira, Boga ne moli.
Ne more biti vuk sit i koza cila.
Zelenu krušku vitar lako struni, zrelu još laglje.
Di je čenivce, je i ljulja.
Par para i u crikvi najde.
Kruška kad je zrila mora pasti.
Tić, koji se prvo zleže, prvo leti.
Volu na ležeć brazda ne teče.

Svaka skuža ima muža.

Ne valja mrtvoga buditi ni mladoga suditi.

Pršura se kotlu ruga.

Ki ima žuko u grlu ne more pljukati slatko.

a) Leksičko ustrojstvo poslovice

Navedene poslovice uglavnom pripadaju ikavsko-čakavskom dijalektu, što potvrđuju brojni ikavizmi i čakavizmi:

nima, virovati, čovik, miriti, tirati, slip, zrla, cilo, dite, mlika, vrime...

Dite reče ča mu na jezik doteče.

i dr.

Tradicionalni karakter poslovice našao je odraza i u izboru leksika. Nije rijetka pojava **arhaizama**, tj. zastarjelih riječi koje su nestale iz uporabe u modernom govoru. Očuvanje arhaičnih oblika predstavlja tenziju koja je u poslovicama izražena znatno jače od svake potrebe za promjenom. Takvi su sljedeći termini: **pretela, čenivce, (fijorini)**, i dr.

Arhaičnost je iskazana i uporabom arhaičnih, rus-tičnih slika: **Oholija dojde na bilom konju, a na tovaru gre ča.**

Kao rezultat jezičnog kontakta i međusobnog utje-
caja različitih kultura pojavljuju se i brojne **posuđenice**:

Svaka skuža ima muža.

(tal. skusa = isprika)

Ki u mladosti špara, u starosti najde.

(njem. sparen = čuvati, štedjeti)

Pršura se kotlu ruga.

(lat. frixorium, ven. dijalekt fersora = prosulja)

Je bolji jedan soldo u žepu nego sto fijorini duga.

(tal. soldo = sitan novac (stoti dio austrijske forinte);

tal. fiorino = srebrni ili zlatni novac (u Hrvatskoj do 1892.)

i dr.

Utjecaj latinske, talijanske i austrijske kulture evi-
dentan je u velikom broju poslovice čakavskih govornika u Istri, što je ujedno i najbolji odraz zemljopisnih i povijesnih okolnosti.

Daljnjom analizom leksika moguće je izvesti sljedeće zaključke glede specifičnih osobina pojedinih vrsta riječi:

Imenice

Analizom imenica koje se koriste u zadanom kor-
pusu moguće je zamijetiti specifičnu uporabu zavr-
šetaka u deklinaciji imenica, eliptične oblike i sl.

Muži se drže za beside, a tovari za uši.

/muž-i (nom.mn.) = muž-evi/

Žni ne valja sve povidati...

/z(')ni (dat. jed.) = ženi/

Tuji kruh ima devet kor.

/eliptični oblik imenice - kor-' (gen.mn.) = kor-a/

Tić, koji se prvo...

/vjerojatno zbog poteškoća izgovora konsonantske
grupe -pt- izostavlja se početni konsonant p: tić
(nom.jed.) = ptić/

Zbog istoga razloga konsonantskoj grupi -čr- dodaje
se e, primjerice u poslovičici **Ki s gospodom čerišnje
zoblje ...**

Specifičnu formu ima i imenica **críkva** = crkva (kod
Liburna crekav) koju koriste u takvom obliku i u nekim
dijelovima Dalmacije.

Riječ **oholija** predstavlja leksičku inovaciju /prid.
ohol + imenički sufiks -ija/. npr. **Oholija dojde na bilom
konju**,...usp. i **hudobija**, također u Istri.

Glagoli

Infinitiv na -ti obično je sačuvan, dok se u nega-
tivnim rečenicama može umjesto infinitiva koristiti
konstrukcija finitnoga glagola s DA: **Kemu se moraš
moliti ne valja da ga srdiš.**

Glagoli u 3. licu jed. obično koriste oblike poput
dojde, najde i sl. **Oholija dojde na bilom konju**,...

/dojde (prez. 3.lice jed.) = dođe (metateza za što-
kavski -(d)đ = dojdje/

Glagol **biti** u čakavskom se spreže na sljedeći način:

san, si, je, smo, ste, su

Glagol **ići** koristi sljedeću formu:

(gren) ili **greden, gredeš, grede ili gre, gredemo,
gredete, gredu,**

...a na tovaru **gre ča.**

Učestala je i pojava ispadanja vokala na početku
glagola (obično ispred naglašenoga sloga)

npr. ...**dokle se ga ne zgubi.**

/zgubi (prez. 3.l.jed.) = izgubi/

Tić, koji se prvo zleže...

/zleže (prez.3.l.jed.) = izleže/

Negacija je također karakteristična u poslovičnom
govoru čakavsko-ikavskih govornika, primjerice:

Kega ni volja križ ljubiti...

Mlad čovik ni nikad siromah.

/ni = nije, nema/

Ki nima sramote...

/nima = nema/

(NI u drugom kontekstu može značiti i veznik NI(TI),
npr. Ne valja mrtvoga buditi **ni** mladoga suditi.)

Zamjenice

Ki ima blaga, dobro živi, a ki ga nima - još bolje.
(ki = tko)

Kega ni volja križ ljubiti, ga usta bole. (kega, kojoga
= koga)

Kemu se moraš moliti, ne valja da ga srdiš.
(kemu = komu)

Ki prevari na miri i na viri, za nj ni spasenja.
(nj=njega)

Pridjevi i prilozi

Glede uporabe priloga karakteristična je sljedeća pojava:

Ča čovik na trizno misli, u pijanstvu govori. /Kombinacija riječi **na trizno** vrši funkciju priloga, a u značenju pridjeva **trijezan**./

Sličan je i primjer poslovice: **Volu na ležec brazda ne teče.**

Konsonatska grupa **t + j** u čakavskom je uglavnom rezultirala refleksom **j** (u štokavskom **đ**), npr. **Tuji** kruh ima devet kor. /tuji=tudi/

Specifični oblik komparacije pridjeva i priloga prisutan je u jednom broju poslovice:

Zelenu krušku vitar lako struni, zrelu još laglje.

/laglje (komparativ)= lakše (završetak -lji, -lje vjerojatno je nastao analogno nekim drugim pridjevima poput **deblji**./

Pridjev **žuk**, **-a**, **-o** ima značenje **gorak**. Ovaj pridjev vrši funkciju imenice u sljedećoj poslovi:

Ki ima žuko u grlu ne more pljukati slatko.

Brojevi

U pojedinim brojevima izostavljaju se glasovi poput sljedećeg primjera:

Jena vrtoglava oyca smuti cilo stado. /je(')na=jedna/

Sintaktičko ustrojstvo

U čakavskom 'poslovičnom govoru' enklitike se učestalo koriste na početku:

Je bolji jedan šoldo u žepu nego sto fijorina duga.

Koga ni volja križ ljubiti, ga usta bole.

Od slaba dužnika je dobra i koza prez mlika.

Moguće je pretpostaviti da je ova konstrukcija nastala pod utjecajem talijanskoga jezika. Posuđivanje na sintaktičkom planu nešto je rjeđe nego na leksičkom, a moguće je ako se jezici nalaze u dugotrajnom i bliskom kontaktu kao što je to slučaj s jezicima koji se analiziraju.

Ovdje je također važno napomenuti da je red riječi u navedenim poslovicama u velikoj mjeri stilski naglašen, tj. odudara od neutralnog reda riječi, npr.

Ne more biti vuk sit i koza cila.

Valja u grlo vrci, koliko se more proždriti.

Naime, glagoli se vrlo rijetko koriste na početku rečenice osim ako se ne želi postići određeni efekt, što je slučaj s velikim brojem poslovice.

Zaključno se može reći da ikavsko - čakavski 'poslovični govor' pokazuje izvjesne specifičnosti glede uporabe leksika (arhaizmi, posuđenice) i sintaktičkog

ustrojstva rečenice. S obzirom na činjenicu da se istarski prostor nalazi na razmeđu različitih jezika i kultura, tragovi interferencije su sasvim evidentni, što se moglo i očekivati. S druge strane potrebno je također istaknuti i resistantnost ovoga govora na mogući veći utjecaj kultura s kojima je u kontaktu, jer nije moguće ne zamijetiti da je taj govor markiran i naglašeno lokalnim osobinama.

Ova analiza predstavlja samo jedan prilog istraživanju usmenog govora u Istri, a što ostaje kao preporuka budućim autorima, ne samo lingvistima nego i antropolozima, sociolozima i dr.

3. INTERKULTURALNA ANALIZA POSLOVICA

U ovome radu uspoređuju se poslovice koje pripadaju latinskoj, hrvatskoj (područje Istre) i talijanskoj kulturi, a u svrhu korekcije mogućih zaključaka u analizu se uvodi i engleski jezik koji nije u neposrednom doticaju s kulturama navedenih jezika, ali pripada europskoj kulturnoj tradiciji.

1. **Ča čovik na trizno misli, u pijanstvu govori.**
Ebrietas prodt, quod amat cor, sive quod odit.
Bocca ubriaca scopre il fondo del cuore.
What soberness conceals, drunkenness reveals.
2. **Valja u grlo vrci, koliko se more proždriti.**
Metiri se quemque suo modulo ac pede verum est.
Bisogna stendersi quanto il lenzuolo e lungo.
Stretch your legs according to your coverlet.
3. **Kad Bog neće ni sveci ne moru.**
Quando Dio non vuole, i santi non possono.
When it pleases not God, the Saint can do little.
4. **Ki s gospodom čerišnje zoblje, neka ga se čuvaju žene i muži.**
Difficile est multum cerasis cum principe vesci.
Non e buono mangiar ciliege co' signori.
(Ven. Chi magna la sariese co i signori suzza i manighi)
Those that eat cherries with great persons, shall have eyes squirted out with the stones.
5. **Kad slip slipoga vodi, oba u jamu padu.**
Si caecus caecum ducit, ambo in foveam cadunt.
Se un cieco guida l'altro, tutti e due cascano nella fossa.
If the blind lead the blind, both shall fall into the ditch.
6. **Nova metla dobro mete.**
Verrit humum bene scopa recens.
Granata nuova, tre di buona.

New brooms sweep clean.

7. Jena vrtoglava ovca smuti cilo stado.
Unius pecudis scabies totum commaculat gregem.
Una pecora infetta n'ammorba una setta.
One scabbed sheep's enough to spoil a flock.
8. Zlo dojde na funte, a gre ća na unće.
Citius venit malum quam revertitur.
Il male vien a cavallo e se ne va a piedi.
Mischiefs come by the pound and go away by ounce.
9. Ki se hvali - se kvari.
Non te laudabios: propria laus foetet in ore.
La lode propria puzza.
He that praiseth himself, spattereth himself.
10. Od slaba dužnika je dobra i koza prez mlika.
Accipias paleam, si non vult solvere nequam.
Da cattivo debitor, togli paglia per lavor.
(Ven. Da cattivo pagador, bisogna tor quel che se pol.)
From a bad paymaster get what you can.
11. Kega Bog naruži, neka ga se čuvaju žene i muži.
Effuge, quem turpi signo natura notavit.
Guardati dai segnati da Dio.
Take care of that man whom God has set his mark upon.
12. Vrime teče, niš ne reče.
Tempora labuntur more fluentis aquae.
Il tempo scorre incessamente come l'acqua.
Time fleeth away without delay.

Usporedbom poslovice koje pripadaju navedenim jezicima moguće je izvesti određene zaključke koji upućuju na činjenicu da postoji velika sličnost u poslovičnom izražavanju kod različitih jezika. Razlike su uglavnom iskazane na planu leksika i sintakse, dok je na planu značenja sličnost iskazana u gotovo 90% poslovice. Razlozi tako velikog postotka semantičke ekvivalencije mogu se tražiti u sljedećem:

- sličnostima životnog iskustva koje može biti identično i kod najudaljenijih naroda, kao i u činjenici da su fundamentalni mehanizmi i principi razmišljanja svakog čovjeka slični u istovjetnoj situaciji (u ovome radu poslovice se promatra kao znak za situaciju). Potvrdu toga nalazimo i kod onih jezika koji nisu nikada bili u kontaktu (geografska udaljenost) i nalaze se na različitom stupnju razvoja. Značenjska ekvivalencija česta je, dakle, pojava u poslovičnom izražavanju.

Sukladno tomu narodi koji dijele zajednički prostor i povijesna iskustva u većoj mjeri podliježu pritisku inter-

ferencije na poslovičnom planu:

- genetska srodnost jezika ima zapaženu, ali ne i jedinu važnu ulogu;
- zajednički izvor, primjerice Biblija, uzrok je velikoj sličnosti poslovice koje funkcioniraju na interkulturalnom planu. Moguće je također zaključiti da su poslovice latinskoga jezika postale integralni dio mnogih europskih jezika. (Ovime je, između ostaloga, moguće objasniti veliku sličnost engleskih, talijanskih i hrvatskih poslovice.)

Kontrastivnom analizom zadanoga korpusa hrvatskih (istarskih), latinskih, talijanskih i engleskih poslovice vidljivo je da su sličnosti uglavnom iskazane na semantičkom planu dok su razlike utemeljene uglavnom u odabiru leksika i slike (konotacijski plan), koja je primjerena danoj sredini. Tako npr. logički odnos *onaj koji ne radi nema uvjeta za život* iskazan je u istarskom govoru uporabom slike koja je specifična za ovaj kraj:

hrv. (*Mačka* koja leži, miše ne lovi.)

Volu na ležec brazda ne teče.

tal. *Volpe* che dorme vive sempre niagra.

eng. Sleeping *foxes* catch no poultry.

U svakoj od navedenih poslovice koristi se različita slika koja nosi istovjetno značenje. Naime, navedene poslovice imaju istovjetno značenje, isti odnos objekata u stvarnosti, ali se ti objekti razlikuju (*mačka*, *vol*, *vuk*, *lisica*...). Razlike između navedenih poslovice temelje se, dakle, na kulturnoj matrici, a odražavaju se u drugačijem izboru slike (koncepta). Njihova zajednička osobina jest logički sadržaj i karakter odnosa između objekata u stvarnosti. One dakle, pokazuju visoki stupanj univerzalnosti glede lingvističke strukture i značenja dok su razlike uglavnom uvjetovane kulturnim faktorom. Kultura ponekad služi kao filter percepcije određenih pojava u stvarnosti. Izbor slike može biti usko lokalnog značenja, primjerice *vol* se u Istri koristi u poljodjelstvu, dok se u nekim drugim krajevima koristi neka druga životinja. Sve to nalazi odraza i u poslovičnom govoru tj. odabiru metaforične slike. Tako je primjerice zamjetna uloga *koze* u jednom broju istarskih poslovice. Ta životinja služi kao podloga metaforičnoj slici u sljedećim poslovicama, npr.

Od slaba dužnika je dobra i koza prez mlika.

Ne more biti vuk sit i koza cila.

U nekim drugim kulturama, ili pak u drugim dijelovima Hrvatske umjesto riječi 'koza' koristi se termin 'ovca'.

4. ZAKLJUČAK

Zaključno se može reći da analiza ikavsko-čakavskih poslovice koje funkcioniraju na području Istre pokazuje sljedeće rezultate:

- evidentna je specifičnost u odabiru metaforične slike koja se uglavnom temelji na tradicionalnim vri-

jednostima istarske kulture;

- čakavsko-ikavski dijalekt sačuvan je često u arhaičnoj formi sa svim lokalnim obilježjima;
- one isto tako oslikavaju povijesne i kulturne veze s latinskom i talijanskom tradicijom;
- uspoređujući ih s engleskim poslovicama razlike su nešto izrazitije što je odraz nedostatka neposrednog kontakta dviju kultura. Međutim, sličnosti su dovoljno velike i one upućuju na zajednički izvor (latinski jezik, Biblija) kao i na zajedničku pripadnost europskom kulturnom prostoru.

Samosvojnost poslovičnog govora u Istri zahtijeva i dodatna istraživanja posebice poslovice mletačke provenijencije. Ovaj rad predstavlja samo jedan segment

moгуće analize. Bez sumnje je da bi sveobuhvatnija analiza trebala uključiti i poslovice koje pripadaju slovenskoj kulturnoj tradiciji upravo zbog neposredne blizine, povijesnih i kulturnih veza i moguće interferencije jezika i kultura. Takva analiza može pružiti objektivniju valorizaciju usmenoga govora istarskog prostora, te ukazati na uske veze kultura koje se susreću na tom prostoru, a isto tako i na pokušaj očuvanja i rezistentnosti tradicije u odnosu na različite moguće utjecaje susjednih kultura koje su tijekom povijesti imale prestižnu ulogu. To svakako ostaje obveza budućih istraživanja. Ako je ovaj rad pobudio interes za istraživanjem usmene tradicije u Istri, njegov je cilj ostvaren.

RIASSUNTO

Il contributo analizza i proverbi istriani. I risultati dell'analisi interculturale dimostrano la specificità dei proverbi di quest'area, che, tuttavia, per il loro comune background culturale e per le tendenze universali presenti in tutti gli idiomi, presentano una fisionomia che è comune a tutte le lingue.

LITERATURA

1. Arthaber, A., *Dizionario comparato di proverbi e modi proverbiali in sette lingue*, Milano, 1952.
2. Burke, K., *The Philosophy of Literary Form. Studies in Symbolic Action*, New York, 1957.
3. Grzybek, P., "Semiotische Studien zum Sprichwort. Simple Forms Re-Considered I." *Kodikas/Code-Ars Semiotica* 3/4, 1984.
4. Norrick, N.R., *How Proverbs Mean*, Berlin/New York, 1985.
5. Permyakov, G.I., *From Proverb to Folk-Tale*, Moskva, 1979.
6. Ribarić, J., *Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri*, Beograd, 1940.
7. Škarpa, V., *Hrvatske poslovice*, Šibenik, 1909.
8. Škara, D., "Odras jezičnih i kulturnih doticaja u poslovicama", *Zbornik Jezici i kulture u doticajima*, Pula, 1989.
9. D. Škara, "Interferencije poslovičnih misli na interkulturalnom planu" *Zbornik Prožimanje kultura i jezika*, Zagreb, 1991.